

АНДЖЕЙ ЧЕХОВСКИ БАВИЛОНСКАТА КУЛА

Превод от руски: Александър Хрусанов, 1986

chitanka.info

Когато управляваше XXIV подсекция на Неутронния трансмозък и неговият първи кибернатор, когато Централната свръхцивилизация се простираше до най-отдалечените галактични купове и в три велики войни разби на пух и прах радиоактивните антихомоморфози (истинското име, на които никой не успя да установи, защото те потънаха в осмоизмерната бездна, възникнала под въздействието на темпоралните бомби), един от корабите, патрулиращи из покрайнините на Галактиката съобщи, че третата планета от Слънчевата система е заселена с мислещи същества. Всъщност корабният автомат ги бе нарекъл „недомислещи същества“. Като отчете скритите в почти всички недомислещи потенциални възможности, мозъкът-координатор на Центъра за всегалактично развитие прекара през Неутронния трансмозък проект за интензификация на развитието на слънчевата цивилизация чрез метода на постоянни импулси с автоматично коригиране. За тази цел чрез трансгалактичната линия за транспорт към Слънцето бе изпратен Изобретателен свръхробот, програмиран за работа в продължение на осем хиляди години, като за този период свръхроботът трябваше да издигне слънчевата цивилизация до нивото, типично за милиони занаятчийски доцивилизации в Галактиката. Скоро Свръхробота стигна до Слънчевата система, премина в орбита около третата планета, остави на орбита лунна гравикратерна шамандура — огромно кълбо с диаметър няколко хиляди километра, и се спусна на планетата в района на терминатора. Веднага щом кацна в голямо езеро от водороден окис — при това половината от съдържанието му се изпари, — той пристъпи към изпълнение на задачата си.

Тъй като притежаваше способността мигновено да възприема всичко, което става в радиус от три километра, Свръхробота, естествено, забеляза пещерата, заселена от Обединението на племената на събирачи-ловци. Забеляза и членовете на племето начело с великия Мамонт, които спяха в пещерата. Единственият страж, който пазеше огъня във входа на пещерата, беше младият Мамонт. Мълниеносно мислещият Свръхробот не загуби за размисъл нито микросекунда. Той веднага преустрои пластичната си обвивка, придаде ѝ формата, характерна за двуногите обитатели на пещерата, част от масата използва, за да направи модел на един от огромните хищници, живеещи на планетата, отправи този модел към пещерата и

тръгна след него. Когато се приближи до входа, той се скри сред растителността и зачака.

Автоматичният модел на хищника (когото сега наричат саблезъб тигър) бавно се приближаваше към весело пукащия огън. Дори Сврърхробота с мълниеносната си реакция едва различи последвалите един след друг викове — рева на тигъра и неистовия вой на Мамонта, който като опарен отскочи в дълбините на пещерата. Моделът спря край огъня, като въртеше голямата си глава. Тогава Сврърхробота изкочи от засадата и хвърли в модела-тигър копие с платинов накрайник и тактакитов ускорител. Високоговорителят в чудовището продължи да реве още известно време, после моделът падна на земята, а Сврърхробота застана до него, опрян на копието, и викна на най-чистия диалект на Обединеното племе:

— Аз съм Великия пришълец! Аз убих тигъра! Той искаше да изяде ловците! Но не успя. Великия пришълец ще ловува с Великия Мамонт! Хоу!

В този миг криотронният микропревключвател в кристалния мозък на Сврърхробота с ултразвуково прещракване отбеляза края на изпълнението на въвеждащата програма за запознаване и началото на основната програма. От тази секунда Сврърхробота придоби възможност да осъществи всяко от дванадесет хиляди осемстотин четиридесет и осемте най-важни за цивилизацията изобретения и открития, като се започне с начина да се пали огън и се свърши със създаването на междупланетни ракети. Когато разсъмна, Сврърхробота незабавно се залови за работа.

Отначало Обединеното племе на събирачи-ловци в злоещо мълчание изслуша думите на Пришълеца. Изобретяването на прашката бе посрещнато с недоверие, както и запалването на огън с две парчета сухо дърво. Само пръскането на искри предизвика възторг въпреки съпротивата на старейшините, които бяха убедени в небесния произход на огъня от мълнии. Разположил се върху обрасъл с мъх камък, през този ден Сврърхробота изобрети колелото (така беше конструирано първото двуколесно превозно средство с мощност десет женски сили), а също и лъка, на който ловците не можеха да се нарадват. Те незабавно тръгнаха на лов и след няколко часа докараха с двуколката до пещерата огромните тела на убитите животни.

Следващият ден донесе откриването на бронза и бяха изготвени първите метални крайници. По пладне Сврърхробота внедри в производството глинени гърнета, изпичането на съдове, гърнчарското колело и въртящите се воденични камъни. Скоро след това племето получи лодка, издълбана от дърво, сал с платно и въдици със стръв. Започнаха да отглеждат домашни животни. Около пещерата се разстлаха ниви с царевица и просо, разбира се, засети по съвсем примитивен начин. Появиха се каменни къщи, покрити с клони, заграждаха ги със стобори от вкоренени дървета. Обединеното племе изживяваше епоха на разцвет.

Уви, наскоро започна нещо, каквото не би могъл да предвиди дори Изобретателния сврърхробот. Веднъж, когато наливаше нещо в главите на заобиколилите го старци, заседаващи в Съвета на племето, на поляната с резове изскочи тълпа от главорезите от Горското племе на разбойниците-крадци. Привлечени от слуховете за успехите на поданиците на Сврърхробота, те с бърз марш се бяха спуснали от планините. Сврърхробота обкрържиха четирима бандити, въорържени с дебели сопи и напълно самоуверени.

Като видяха, че първият удар със сопа издраска здравата му обвивка, бандитите нададоха тържествени викове. Те още не бяха затихнали, когато приведените в движение от пружинно-спазматични електрохидромускули ръце и крака на Сврърхробота пукнаха черепите им. След като извърши този акт на възмездие, Сврърхробота измъкна изпод бронята си лърчево орържие и заля всичко наоколо с потоци от пламък. Ловците от Обединеното племе се свързеха и започнаха да преследват разбойниците, а те се втурнаха да бягат. Шумът от сражението се премести в горските усой, а Сврърхробота остана насаме с грижите си.

Справедливо е да се каже, че Сврърхробота не излезе невредим от боя. Ударът със сопа бе разбил един от кристалните трансневрокриотрони в мозърка му и Сврърхробота напълно забрави за какви цели го бяха предназначили неговите конструктори. Той мислено прегледа всичките програми на 12 848 изобретения, спомняше си алгоритми и правила, но не можеше да съобрази какво точно трябва да прави с всичко това. Ако не беше робот, той сигурно щеше да изпадне в отчаяние. (Но кой човек наистина знае целта на живота си?) Сврърхробота трескаво се опитваше да състави поне някаква програма

за действие. Както вече знаем, той беше надарен с блестящи умствени способности, затова, когато ловците се върнаха, техният вожд вече знаеше какво трябва да се прави и започна да дава заповеди.

Ловците, които през последните седмици бяха доста поумнели, веднага се втурнаха да изпълняват разпорежданията на своя вожд. Кервани от жени незабавно се отправиха към разположените наблизно каньони, за да донесат цветни камъни — минерали. Най-силните мъже с каменни чукове изковаваха метални листове от бронз и мед. В пръстени пещи топяха желязо, което веднага закаляваха. Стариците престанаха да шият дрехи за синовете и мъжете си и се заеха да навиват тел върху различни макари. Определено се затрудняваха да изброяват намотките, но накрая гениалният Свръхробот ликвидира и това затруднение; той започна да раздава на работничките телове с точно определена дължина. Най-способните художници, вместо да работят над портрети на животни, се заеха да рисуват по стените на пещерата най-сложни орнаменти от черти, стрелки и зигзагообразни линии, които Свръхробота наричаше схеми. И накрая след месец съвсем доисторически по тежестта си труд ловците решиха, че нещо не е наред. Дотогава работата винаги беше давала резултати — например, когато изобретяваха двуколесното превозно средство, лъка или пещта за изпичане на съдове. Но за какво бяха тези метални листове? А може ли някой да каже кому е нужна медна тел? Защо не бива да се рисуват животни по стените на пещерата? За какво стават изпаряващите се течности и горчивите прахове? Нека с тези глупости се занимава Свръхробота, а ловците трябва да ловуват.

Може би щеше да се вдигне бунт, но тайнствеността, която обграждаше новата работа, пробуди любопитството на хората от племето. Те започваха да разбират, че целта на усилията им е нещо важно, макар и непонятно. Измъченият Свръхробот, който тичаше навсякъде и даваше все нови нареждания, изглеждаше като олицетворение на тази цел — само той знаеше защо е нужно всичко това. Ловците продължаваха да работят, като се ръководеха от най-примитивното чувство — доверието.

Ако в един прекрасен юнски ден някой се бе оказал на върха на една от елите, растящи близо до пещерата, той щеше да види поразителна картина. Върху огромна празна площадка, настлана с червена глина, се издигаше висока четиридесет метра дървена кула;

беше построена от най-стройните борови стъбла, отсечени наблизно. На върха на кулата имаше платформа, а върху нея се извисяваше подемен кран с комплект макари. В основата на кулата лежеше каменна плоча с отворстие в центъра. Върху нея, блестяща с червенината на медните си стени, стоеше тридесетметрова космическа ракета. С буквите на всегалактичната фонетична писменост бе изписан черният надпис „ВАВИЛОН“. Не беше известно какво означава тази дума.

Размисляше над това и седналият на върха на една ела наблюдател, представител на галактична свръхраса, известният астроперипатетик командор Каратес. Тук трябва да поясним, че мозъкът-координатор на Центъра за всегалактично развитие, в непрекъснатата мигновена телепатична връзка с мозъка на Свръхробота, знаеше за всичките му начинания. Веднага след кратко съвещание към Земята се отправиха корабите от флотилията на командор Каратес. Осем черни крайцера се устремиха в осмото измерение (в което обикновено стават всички хиперсветлинни полети) и се овеществиха близо до Слънцето, за да навлязат веднага в орбита около Синята планета. Командор Каратес беше първият пришълец, който се докосна с пипалата си до Земята. В скафандър, наподобяващ силует на човек, въоръжен само с ръчен лазер, командорът се спусна сам на планетата, като доста трудно преодоля плътната ѝ атмосфера. Той бързо стигна до пещерата и веднага се настани върху подходящо дърво, като наподоби неподвижен клон. Той държеше лазера готов, наблюдаваше внимателно околността и изчакваше как ще се развият събитията.

Ловците, които дотогава бяха върху дървената платформа, с ловкостта на маймуни се спуснаха долу и се втурнаха в гората. Около ракетата се появи Свръхробота (Каратес веднага го различи от ловците, защото притежаваше извънсетивно възприятие), избухна огън и Свръхробота се втурна да бяга от ракетата с големи скокове. Огънят бавно пълзеше по напоения със селитра канап. Когато Свръхробота стигна до гората, пламъкът се скри в соплото на ракетния двигател. Веднага загърмяха стартовите ракети, после заработи главният двигател. Кълба дим закриха кулата, а след секунда от тях с рев излетя ракетата и като увеличаваше скоростта си, се устреми в небето. Внезапно съвсем неочаквано червените медни листа пламнаха по-ярко от Слънцето, обшивката се пропука, листовите се нагънаха като листчетата на цветя и ракетата изчезна.

На върха на дървото командор Каратес прибра в кобура все още димящия лазер.

В отчета си командор Каратес писа:

„Изобретателният свръхробот постъпи съвършено логично, като избра за крайна цел на работата си сред жителите на Земята построяването на космическа ракета. Вероятно той е съпоставил необходимостта да се усъвършенства ракетата с факта, че космическата ракета е последната точка от зададената му програма. Той е сметнал, че за изпълнение на поставената пред него цел е длъжен да избере най-краткия възможен път. Следва да се признае, че се изхитри майсторски да използва скромните средства, с които разполагаше на тази примитивна планета.

Не можем да предявяваме претенции към Свръхробота във връзка с погрешното му поведение, защото той е изхождал от неверни предпоставки, като не е знаел, че истинската му задача е била да се развие цивилизацията, а не само да се осъществят изобретенията, чиято ясна програма се съдържаше в неговата памет. Може би когато се конструират роботи от такъв тип, трябва да се отделя повече внимание на подобни въпроси.

За съжаление последствията от направените грешки се оказаха достатъчно сериозни. Ловците от така нареченото Обединено племе, сред които действаше Свръхробота, по същество не са напреднали в развитието си нито на крачка; следва дори да се опасяваме, че те могат да повярват в свръхестествеността на Свръхробота. Смятам за напълно безсмислено да се оставят в тяхно разпореждане сложните машини, които е конструирал Свръхробота при осъществяване на налудничавите си планове.

Затова е необходимо да се унищожат многобройните заводи и енергетични централи. Необходимо е да се ликвидира всичко, което земните жители не са в състояние да използват. В същото време трябва да им се остави онова,

на което Сврърхрота ги е научил в началния стадий на своята дейност. Премислих всички възможности и взех следното решение:

а) членовете на Обединеното племе трябва да предадат своите знания на другите земни жители, затова следва те да се разпратят между останалите племена;

б) построените от Сврърхрота технически съоръжения да се унищожат заедно с континента, на който са изградени; естествено, предварително ще се проведе евакуация на населението му;

в) за провеждане на тази програма да се измени локално силата на притегляне, като с това се предизвика вулканична дейност и последващо заливане на континента от океана.

Горната операция бе приведена в изпълнение.

Командор на X флотилия Каратес“

Публикувано в сп. „Наука и техника“, бр.26/1986 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.